

Науковий вісник Чернівецького університету імені
Юрія Федьковича: Історія. – № 1. – 2019. – С. 109–115.
History Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National
University. – № 1. – 2019. – pp. 109–115.
DOI <https://doi.org/10.31861/hj2019.49.109-115>
hj.chnu.edu.ua

УДК 94(73=161.2):342.5(045)

© Галина Щигельська* (Тернопіль)

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ПОЛІТИЦІ США В КОНТЕКСТІ ВІДЗНАЧЕННЯ «ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ»

У статті розглянуто місце й вагу «українського питання» в зовнішній політиці США в контексті відзначення «Тижня поневолених націй». Проаналізовано чинники, які визначали позитивну реакцію структур державної влади США на певні політичні ініціативи української етнічної групи. У висновках відзначається, що в умовах прямої агресії з боку Росії, підтримка США є вкрай необхідною для України. З цього виходить важливе завдання просувати свою модель розвитку, ідеали та цінності, які США розглядають як універсальні.

Ключові слова: українське питання, тиждень поневолених націй, США, зовнішня політика, етнічне лобі, Лев Добрянський.

Halyna Shchyhelska (Ternopil)

UKRAINIAN QUESTION IN US POLICY IN THE CONTEXT OF COMMEMORATING THE «CAPTIVE NATIONS WEEK»

Abstract. One of the significant achievements of the Ukrainian ethnic lobby in the US during the Cold War was the adoption of Public Law 86-90 Captive Nations Week Resolution. Under this law, the US president was authorized to declare «Captive Nations Week» annually – until all of them become free and independent, and has invited the American people to observe the occasion with appropriate ceremonies and activities, in support of the oppressed peoples who lost their independence as the result of «direct and indirect aggression of communist Russia». It remains valid for six decades and is becoming increasingly relevant under conditions of growing Russian aggression.

The purpose of our research is to find out the importance of the «Ukrainian question» in US foreign policy in the context of the commemoration of «Captive Nations Week».

The «Ukrainian question» during the Cold War was largely considered in the overall political-ideological context of the confrontation with the USSR. Using a favorable socio-political situation, the Ukrainian Diaspora, led by the Ukrainian Congressional Committee of America (UCCA), organized large-scale information campaigns aimed at drawing the attention of the American and world community to the internal situation in the Union, as well as consideration, at least at the theoretical level, the question of the state status of Ukraine. It was during this period that the political representation of American Ukrainians, a peculiar Ukrainian ethnic lobby was formed, playing a significant role in the adoption of the Public Law 86-90 Captive Nations Week Resolution. The strategic significance of this law was to determine at the official level the status of Ukraine as a colonial dependent country. Despite independence, Ukraine, under conditions of direct aggression on the part of Russia, remains in the list of «captive nations», which the Captive Nations Committee calls for the defense of, and some Western analysts believe that this Week is a good opportunity to think and start acting.

US support in confronting Russian expansion is essential for Ukraine, but the Ukrainian government needs to make a lot of effort to maintain US commitment and deepen partnerships based on common values and interests. In our opinion, close cooperation with the Ukrainian diaspora, which already has

* д.і.н., професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
Doctor of History, Professor, Head of international information, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University.
orcid.org/0000-0001-6550-8903
E-mail: vfisanov@gmail.com

considerable experience in lobbying Ukraine's national interests and the ability to coordinate ethnic needs with American social values, is prominent in this direction.

Keywords: *Ukrainian question, Captive Nations Week, US, foreign policy, ethnic lobby, Lev Dobriansky.*

Одним із вагомих досягнень українського етнічного лобі в США періоду «холодної війни» стало прийняття закону №86-90 про щорічне відзначення «Тижня поневолених націй» у третій тиждень липня (Public Law 86-90 Captive Nations Week Resolution). Відповідно до цього закону, президент США уповноважувався проголошувати «Тиждень поневолених націй» щорічно – до тих пір, поки всі вони не здобудуть свободу й незалежність, і закликати народ Сполучених Штатів відзначати цей тиждень належними церемоніями й діями на підтримку поневолених народів, що втратили незалежність у результаті «прямої й опосередкованої агресії комуністичної Росії»¹. Попри всі зусилля емігрантської російської громади в США скасувати закон, а також критику офіційної Москви, він залишається чинним протягом шести десятиліть та у контексті сучасних тенденцій міжнародної політики набуває дедалі більшої актуальності.

На міжнародній арені ми спостерігаємо зростання агресивності зовнішньої політики на основі неоімперської ідеології «Русского мира»: спочатку російська атака на Грузію у серпні 2008 року, а згодом і анексія Криму та збройна агресія на Донбасі. Серйозну небезпеку викликають і наступні події: у різних країнах на пострадянському просторі різними методами і з різним успіхом Російській Федерації вдається посилювати свій вплив; понад десяток країн-членів Євросоюзу та НАТО проявляють м'якість стосовно санкцій щодо Росії, виступаючи не лише проти їх посилення, але й за поступове скасування вже існуючих; Рада Європи, яка багато десятиліть декларувала своєю основною метою демократичний розвиток, захист прав людини та верховенство права, зняла санкції з делегації Росії без будь-яких додаткових умов, незважаючи на те, що Росія так і не виконала жодної резолюції ПАРЄ щодо ситуації в Криму та Донбасі. В реаліях сьогодення, зважаючи на вищезазначені тенденції сучасних міжнародних відносин, безперечно виступає необхідність розвитку й поглиблення стратегічного партнерства України та США як надійного союзника у боротьбі за демократичні перетворення та стримування російської експансії. Враховуючи той факт, що на формування зовнішньої політики США впливають різні актори, серед яких вагому роль відіграють етнічні лобі, вивчення досвіду результативної взаємодії українських лобістів та уряду США щодо захисту українських національних інтересів видається цілком очевидним.

Означена проблема ще не була предметом спеціального дослідження ні у вітчизняній, ні в зарубіжній історіографії, однак окремі її аспекти висвітлювалися у контексті вивчення «українського питання» в зовнішній політиці США у різні історичні періоди. Зокрема, вагомими для нашого дослідження є праці В. Головченко² та М. Лендьял³, у яких автори, аналізуючи еволюцію «українського питання» у політичних доктринах США періоду «холодної війни» й перші роки української незалежності, розглядають також процеси, пов'язані з прийняттям резолюції про «Тиждень поневолених націй». Цікавими з токи зору оцінки прийняття закону про щорічне відзначення «Тижня поневолених націй» та його значення у світлі сучасних тенденцій на міжнародній арені є також статті західних аналітиків Е. Лукаса⁴ і Л. Едвардса⁵.

Мета пропонованої статті – з'ясувати місце й вагу «українського питання» в зовнішній політиці США в контексті відзначення «Тижня поневолених націй». У контексті загальної мети ставляться такі завдання: простежити еволюцію взаємодії американських українців з представниками влади та державними структурами США стосовно відзначення на офіційному рівні Тижня поневолених націй, проаналізувати чинники, які визначали позитивну реакцію структур державної влади США на певні політичні ініціативи американських українців, розкрити значення співпраці України і США у протистоянні російській експансії та боротьбі за свободу й демократичні перетворення.

До приходу в Білий дім Д. Ейзенхауера, котрий взяв на озброєння даллесівську доктрину «визволення», а початок президентства якого майже збігся у часі зі смертю Сталіна та завершенням збройної боротьби ОУН, УПА, політика США в «українському питанні» базувалася на принципах, закладених у документі «Цілі Сполучених Штатів щодо Росії»⁶, підготовленому Держдепартаментом для Ради національної безпеки у серпні 1948 р. Поряд із визнанням за українцями найвищого в СРСР рівня культурно-економічного розвитку, в «Цілях» наголошувалося: «Доки українці були важливим своєрідним елементом у Російській імперії, вони не проявляли себе «нацією», здатною

успішно взяти на себе відповідальність за проблему незалежності перед лицем великої російської протидії»⁷. Проте зазначалося, що, відмовляючись від прямої підтримки українського сепаратизму, США не повинні «категорично протидіяти незалежному режиму, якби він виник на території України без нашої участі»⁸. Таке переконання американських офіційних представників значною мірою базувалося на рівні поінформованості про історію української державності, сучасний стан українського націоналізму. Аналітичні огляди про народи СРСР, які готувалися для президентської адміністрації, законодавців, часто будувалися навколо тези, що Радянський Союз є «комуністичною Росією». У заявах відповідальних посадових осіб, як наприклад директора ЦРУ Алена Даллеса (адміністрація Ейзенхауера), держсекретаря Діна Раска (адміністрація Кеннеді), часто зустрічалися твердження на кшталт: «СРСР – це Росія», «радянський народ є російським»⁹ і т.п. Ці уявлення були тісно пов'язані з переконанням, що проблеми України повинні розглядатися як проблеми складової частини СРСР.

Зміна «радянологічної» орієнтації американських адміністрацій була одним із пріоритетних завдань, яке вирішувало політичне представництво української етнічної групи в США, насамперед Український конгресовий комітет Америки (УККА). Основними напрямками діяльності УККА в період «холодної війни» стали: популяризація суті й завдань українського національно-визвольного руху, викриття політики СРСР щодо українського та інших народів у його складі, захист прав людини та української нації в СРСР, формування позитивного іміджу української етнічної групи в США та на міжнародній арені. Використовуючи сприятливу суспільно-політичну кон'юнктуру в розпал «холодної війни», українська діаспора на чолі з УККА організовувала широкомасштабні інформаційно-пропагандистські кампанії, спрямовані на дискредитацію СРСР та привернення уваги американської і світової спільноти до внутрішньої ситуації в Союзі¹⁰.

З 1949 р. УККА ввів у обіг практику направлення делегатів на національні конференції республіканців і демократів. Варто відзначити, що наслідуючи демократів, котрі створили етнічний підрозділ у складі партії ще у 1936 р., при Республіканському національному комітеті у 1952 р. теж була заснована Рада національностей. Як демонструють результати політологічних досліджень, саме партії формують політичний курс США, виявляють інтереси різних соціальних груп американського суспільства, включно етнічних, забезпечуючи національний консенсус¹¹. У 1959 р. віце-президентом Республіканського програмового комітету з питань національної безпеки та миру став багатолітній президент УККА, професор економіки Джорджтаунського університету Лев Добрянський. Саме він і здійснив першу результативну спробу узаконити американську підтримку ідеї української незалежності¹². Політична ситуація в США була сприятливою з огляду на відому заяву Д. Ейзенхауера в інавгураційній промові 1957 р.: «Наше повне призначення – в служінні нашому світові – з людьми всіх народів і національностей... Ми поважаємо прагнення цих народів, нині поневолених, до свободи»¹³.

Підхід Добрянського, який мав добрі контакти у Конгресі й став радником Д. Ейзенхауера, базувався на таких принципах: В. Вільсон теоретизував замість того, щоб діяти; головний винуватець у поневоленні народів – соціалістична система; США помилились, уклавши дипломатичні зв'язки з СРСР; лише ліквідувавши СРСР, можна зберегти мир, а для цього потрібна постійна «психологічна» акція¹⁴. В червні 1959 р. Л. Добрянський передав підготовлений ним законопроект (у вигляді резолюції) про поневолені нації сенаторові-демократу від штату Іллінойс П. Дугласу і сенаторові-республіканцю від штату Нью-Йорк – Дж. Джавитсу. Резолюція майже одностайно була ухвалена обома палатами Конгресу, а після підписання 17 липня 1959 р. президентом США Д. Ейзенхауером вона стала Громадським законом 86-90 про щорічне відзначення «Тижня поневолених націй» у третій тиждень липня (Public Law 86-90 Captive Nations Week Resolution). До числа останніх, відразу ж після Польщі, Угорщини й Литви, під №4 потрапила Україна, за нею йшли Чехословаччина, Латвія, Естонія, Білорусь, Румунія, Східна Німеччина, Болгарія, континентальний Китай, Вірменія, Азербайджан, Грузія, Північна Корея, Албанія, Ідель-Урал, Сибір, Тибет, «Козакія», Туркестан і Північний В'єтнам. Усі вони, починаючи з 1918 р., стали жертвою «імперіалістичної й агресивної політики російського комунізму», що «призвела до створення великої імперії, яка становить зловісну загрозу безпеці Сполучених Штатів і всіх вільних народів світу». Тому закон зобов'язував владу США «належним офіційним чином ясно показати таким народам той історичний факт, що народ Сполучених Штатів поділяє їхні сподівання знову здобути свободу й незалежність»¹⁵.

Таким чином, вперше завдяки ефективному політичному представництву американських українців було прийнято закон, зміст якого свідчив про доктринальне переосмислення американської зовнішньополітичної стратегії, тобто українська етнічна група стала дієвим чинником формування офіційної політики США. Головну місію закон покликаний був виконати через «війну нервів» із Радянським Союзом. Його декларована мета – розпад СРСР – мала реалізовуватись шляхом «демонстрації ініціативи, настороженості й проникливості, коли йдеться про основну імперсько-колоніальну державу сьогодишнього світу», тобто про поступову ерозію радянської системи¹⁶.

Згідно з прокламацією президента Ейзенхауера, перший «Тиждень поневолених націй» було відзначено з 19 по 26 липня 1959 р. «Тиждень» розпочався маніфестацією за участю різних національних груп, яка відбулася поблизу будівлі Генеральної Асамблеї ООН. Під час маніфестації було продемонстровано велику карту СРСР, на якій позначено Албанію, Болгарію, Естонію, Латвію, Литву, Угорщину, Польщу, Румунію і Чехословаччину як «поневолені» радянським комуністичним режимом. Проте вже один із перших доповідачів сенатор Дж. Джавитс у своїй промові зазначив, що «ці дев'ять країн – це далеко не всі поневолені держави і, що тут не позначено багато інших поневолених імперіалізмом націй, як ось не згадано хороброго українського народу»¹⁷.

Незважаючи на короткі терміни між проголошенням та проведенням, завдяки організаційній роботі місцевих відділів УККА протягом «Тижня» антирадянські маніфестації та мітинги протесту відбулися у всіх місцях компактного поселення українців. Відділом преси МЗС УРСР було підготовлено окрему довідку про відзначення першого «Тижня поневолених націй» та участь в ньому так званих «українських націоналістичних центрів у США». У довідці в дусі, притаманному радянській стилістиці, повідомлялося: «протягом всього «тижня» українські націоналісти у всіх штатах США, при підтримці певних кіл американських реакціонерів, вели надзвичайно завзяту кампанію проти Радянського Союзу, радянського народу і його уряду. В деяких містах США збори націоналістів послали на адресу Ейзенхауера подячні телеграми. Всі націоналістичні газети були переповнені найбруднішими наклепами на СРСР. У всіх церквах, що контролюються українською католицькою і православною церквою, були проведені молебні і проповіді¹⁸». Варто зазначити, що прийняття закону №86-90 та проголошення американськими президентами щорічних прокламацій щодо відзначення «Тижня поневолених націй» викликали сильне обурення та критику радянського уряду. Також ворожим та антиросійським його вважає Кремль, а Конгрес російських американців протягом багатьох років намагається ініціювати скасування або, принаймні, зміни в тексті закону, який начебто називає російський народ «поневолювачем» інших націй¹⁹.

Сам автор резолюції Л. Добрянський зазначав: «Москва, з власних причин, розглядає її як шип в бік американо-радянських відносин. Цікаво також, що більшість радянських дисидентів – Солженіцин, Сахаров, Мороз та ін – підтримують Закон 86-90. Він описувався по-різному: «нагадування про полонені нації», «реліквія холодної війни», «ритуальна діяльність етносів і біженців у нашому суспільстві», «подразник Москви», «заклик до визволення, що може призвести до війни». Найважливішим фактом є те, що сутність Закону 86-90 формує, як на історичному, так і логічному підґрунті, ядро ідеології полонених націй, що передбачає – якщо ми будемо втягнуті у війну з Москвою та її сатрапами, ми безперечно приймемо це інстинктивно, якщо не раціонально. Проте його головним досягненням є запобігання такій війні шляхом попередження американців про глобальний апетит останньої великої імперії СРСР²⁰.

Багатолітні зусилля все-таки призвели до того, що проблема поневоленої України переростала рамки суто психологічної війни проти СРСР. Адміністрація Р. Рейгана поставила національне питання у центр свого курсу щодо СРСР, вперше здійснивши прорив у «традиційній апатії американців» щодо цих питань²¹. За словами американського історика Лі Едвардса, людиною, яка допомагала Р. Рейгану зрозуміти комунізм, був Лев Добрянський, якого вчений називав «Містер поневолених націй» та «справжній герой «холодної війни»²².

У 2005 році Л. Добрянський був нагороджений «Медаллю Свободи Трумена-Рейгана», що вручається тим особам і установам, які все життя демонстрували відданість свободі й демократії та опір комунізму й усім іншим формам тиранії.

Виступаючи на церемонії нагородження, Л. Добрянський сказав: «Імперії все ще існують і тримають народи поневоленими. Є достатньо свідчень того, що Путін має намір підтримувати саме цю лінію. Те, що раніше було Російською РФСР, тисне й тепер своїми імперськими прагненнями»²³.

Безумовно, у світлі останніх подій «українське питання» в контексті ідеалів «Тижня поневолених націй» набуває нового звучання. Окупація Криму Російською Федерацією стала символом нових страждань як для українського, так і кримськотатарського народу, жоден з яких ще не відійшов після нищівного періоду комуністичної диктатури й посткомуністичного авторитаризму. Відтак лише спільні зусилля посткомуністичних та демократичних країн у засудженні злочинів комуністичного режиму зможуть вберегти світ від відновлення цього антигуманного ладу у всіх його проявах. Роль США у виході з сучасної ситуації у російсько-українському конфлікті може бути значно активнішою, однак значно активнішою і стратегічно продуманою повинна бути й роль світового українства. З цього виходить важливе завдання просувати свою модель розвитку, ідеали та цінності, які американці розглядають як універсальні.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що «українське питання» в період «холодної війни» здебільшого розглядалося в загальному політико-ідеологічному контексті протиборства з СРСР. Використовуючи сприятливу суспільно-політичну кон'юнктуру, українська діаспора на чолі з УККА організовувала широкомасштабні інформаційно-пропагандистські кампанії, спрямовані на привернення уваги американської і світової спільноти до внутрішньої ситуації в Союзі, а також розгляду, принаймні на теоретичному рівні, питання про державний статус України. Саме у цей період сформувалося політичне представництво американських українців, своєрідне українське етнічне лобі, яке відіграло вагомий роль у прийнятті закону №86-90 про щорічне відзначення «Тижня поневолених націй». Стратегічне значення цього закону на той час полягало у визначенні на офіційному рівні статусу населення України як колоніально залежного. Окремо варто відзначити ефективну діяльність та вагомий особистий внесок Л. Добрянського, який не лише був автором та успішним лобістом резолюції про відзначення «Тижня», але й засновником і президентом Національного комітету поневолених націй, який функціонує по сьогодні.

Незважаючи на здобуття незалежності, Україна, зазнаючи прямої агресії з сторони Росії, залишається в списку «поневолених націй», на захист яких закликає виступати Комітет²⁴, а деякі західні аналітики вважають, що саме цей «Тиждень» є хорошою нагодою замислитись і почати діяти²⁵. Підтримка США у протистоянні російській експансії є вкрай необхідною для України, однак українському уряду потрібно докладати чимало зусиль, щоб утримувати прихильність Сполучених Штатів та поглиблювати партнерство, яке ґрунтується на спільних цінностях та інтересах. Вагомою у цьому напрямку, на нашу думку, є тісна співпраця з українською діаспорою, яка вже має чималий досвід у сфері лобіювання національних інтересів України та вміння узгоджувати етнічні потреби із загальноамериканськими суспільними цінностями.

¹ Public Law 86-90 – July 27, 1959/ Joint Resolution, providing for the designation of the third week of July as «Captive Nations Week». Available at: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-73/pdf/STATUTE-73-Pg212.pdf>> [Accessed 22 May 2019].

² В. Головченко, *Українське питання в політиці США за доби Холодної війни* [Ukrainian question in US policy in the cold war period], in *Американська історія та політика*, 2016, вип. 1, с. 40-49.

³ М. Лендшел, *Формування стратегії США в «українському питанні» (1939–1996 pp.)* [The formation of the US strategy in the «Ukrainian question» (1939-1996)] in *Політична думка*, 1997, вип. 4, с. 141-152; М. Лендшел *«Українське питання» в політиці США* [Ukrainian question in US policy] in *Політика і час*, 1997, вип. 11, с. 67-74.

⁴ Е. Лукас, *Коротка пам'ять поневолених народів*. [Short memory of the captive nations]. Available at: <<https://tyzhden.ua/Columns/50/141634>> [Accessed 20 June 2019].

⁵ L. Edwards, *Captive Nations Week*. Available at: <<https://www.heritage.org/asia/commentary/captive-nations-week>> [Accessed 20 June 2019].

⁶ Y. Kaminsky, O. Haran, *Ukraine in US Foreign Policy Doctrines*. Available at: <<http://litopys.org.ua/ukrxx/r14.html>> [Accessed 27 May 2019].

⁷ В. Головченко, *Українське питання в політиці США за доби Холодної війни*, с. 42.

⁸ М. Лендшел, *«Українське питання» в політиці США*, с. 71.

⁹ М. Лендшел, *«Українське питання» в політиці США*, с. 71.

¹⁰ О. Сухобокова, *Консолідація української діаспори США та її інтеграція у політичне життя держави (початок XX ст. – 1980-ті pp.)*. [Consolidation of the Ukrainian Diaspora in US and its integration into the political

life of the state (beginning of XX century – 1980s.) in Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія, 2012, вип. 112, с.48.

¹¹ М. Лендєл, Участь американських українців у функціонуванні органів державної влади та політичних структур США (1945-1991 pp.). [Participating of American Ukrainians in functioning of the USA authorities public and political structures (1945-1991)] in Український історичний журнал, 1998, н. 4, с. 84.

¹² В. Головченко, Українське питання в політиці США за доби Холодної війни, с. 45.

¹³ D. Eisenhower, *Second Inaugural Address*, Monday, January 21, 1957. Available at: <<https://www.bartleby.com/124/pres55.html>> [Accessed 22 May 2019].

¹⁴ В. Головченко, Українське питання в політиці США за доби Холодної війни, с. 45, Y. Kaminsky, O. Haran, Ukraine in US Foreign Policy Doctrines. Available at: <<http://litopys.org.ua/ukrxx/r14.html>> [Accessed 27 May 2019].

¹⁵ В. Головченко, Українське питання в політиці США за доби Холодної війни, с. 45-46.

¹⁶ L. Dobriansky *The Captive Nations Week Resolution – Then and Now*. in The Ukrainian Quarterly, 1990, vol. XLVI, n. 4, p. 360.

¹⁷ Галузевий державний архів Міністерства закордонних справ України (ГДА МЗС України), ф. 1 Міністерство закордонних справ Української РСР. Документи з основної діяльності за 1958-1978 pp., оп. 2, спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів, арк. 57-58.

¹⁸ ГДА МЗС України, ф. 1, оп. 2, спр. 854 Довідки та документи Відділу преси про антирадянську діяльність українських буржуазних націоналістів, арк.58

¹⁹ Росію розлютив закон США про поневолення України [The US law about captivity of Ukraine made Russia angry]. Available at: <<http://news.tochka.net/ua/68171-rossiyu-razozlil-zakon-ssha-o-poraboshchenii-ukrainy/>> [Accessed 20 June 2019]; М. Лаар, Сталінізм був анітрохи не кращим за нацизм [Stalinism was not better than nazism at all]. Available at: <<https://day.kyiv.ua/uk/article/svitovi-diskusiyi/stalinizm-buv-anitrohi-ne-krashchim-za-nacizm>> [Accessed 25 May 2019].

²⁰ L. Dobriansky Another Captive Nations Week. Available at: <<http://www.ukrweekly.com/old/archive/1979/2967911.shtml>> [Accessed 25 May 2019].

²¹ Y. Kaminsky, O. Haran, Ukraine in US Foreign Policy Doctrines. Available at: <<http://litopys.org.ua/ukrxx/r14.html>> [Accessed 27 May 2019].

²² L. Edwards, *Captive Nations Week*. Available at: <<https://www.heritage.org/asia/commentary/captive-nations-week>> [Accessed 20 June 2019].

²³ 50 лет «Закону о порабощенных Россией народах» [50 years of the «Law on Nations enslaved by Russia»]. Available at: <<https://varjag-2007.livejournal.com/967486.html>> [Accessed 7 June 2019].

²⁴ Captive Nations Committee, Inc. Available at: <<https://www.facebook.com/CaptiveNationsCommitteeInc>> [Accessed 21 June 2019].

²⁵ Е. Лукас, *Коротка пам'ять поневолених народів*. [Short memory of the captive nations]. Available at: <<https://tyzhden.ua/Columns/50/141634>> [Accessed 20 June 2019].

Reference

1. Public Law 86-90 – July 27, 1959/ Joint Resolution, providing for the designation of the third week of July as «Captive Nations Week». Available at: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-73/pdf/STATUTE-73-Pg212.pdf>> [Accessed 22 May 2019].
2. V. Holovchenko, *Ukrainske pytannia v politytsi SShA za doby Kholodnoi viiny* [Ukrainian question in US policy in the cold war period], in *Amerykanska istoriia ta polityka*, 2016, vyp. 1, с. 40-49.
3. M. Lendiel, *Formuvannia stratehii SShA v «ukrainskomu pytanni» (1939–1996 rr.)* [The formation of the US strategy in the «Ukrainian question» (1939-1996)] in *Politychna dumka*, 1997, vyp. 4, s. 141-152; M. Lendiel «Ukrainske pytannia» v politytsi SShA [Ukrainian question in US policy] in *Polityka i chas*, 1997, vyp. 11, с. 67-74.
4. E. Lukas, *Korotka pamiat ponevolenykh narodiv*. [Short memory of the captive nations]. Available at: <<https://tyzhden.ua/Columns/50/141634>> [Accessed 20 June 2019].
5. L. Edwards, *Captive Nations Week*. Available at: <<https://www.heritage.org/asia/commentary/captive-nations-week>> [Accessed 20 June 2019].
6. Y. Kaminsky, O. Haran, *Ukraine in US Foreign Policy Doctrines*. Available at: <<http://litopys.org.ua/ukrxx/r14.html>> [Accessed 27 May 2019].
7. V. Holovchenko, *Ukrainske pytannia v politytsi SShA za doby Kholodnoi viiny*, с. 42.
8. M.Lendiel, «Ukrainske pytannia» v politytsi SShA, с.71.
9. M.Lendiel, «Ukrainske pytannia» v politytsi SShA, с.71.
10. O. Sukhobokova, *Konsolidatsiia ukrainskoi diaspory SSHA ta yii intehtratsiia u politychne zhyttia derzhavy (pochatok XX st. – 1980-ti rr.)*. [Consolidation of the Ukrainian Diaspora in US and its integration into the

- political life of the state (beginning of XX century – 1980s).] in Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istoriia, 2012, vyp. 112, c.48.
11. M. Lendiel, Uchast amerykanskyykh ukrayntsyv u funktsionuvanni orhaniv derzhavnoi vlady ta politychnykh struktur SShA (1945-1991 rr.). [Participating of American Ukrainians in functioning of the USA authorities public and political structures (1945-1991)] in Ukrainskyi istorychnyi zhurnal, 1998, n. 4, s. 84.
 12. V. Holovchenko, Ukrainske pytannia v politytsi SShA za doby Kholodnoi viiny, c. 45.
 13. D. Eisenhower, Second Inaugural Address, Monday, January 21, 1957. Available at: <<https://www.bartleby.com/124/pres55.html>> [Accessed 22 May 2019].
 14. V. Holovchenko, Ukrainske pytannia v politytsi SShA za doby Kholodnoi viiny, c. 45, Y. Kaminsky, O. Haran, Ukraine in US Foreign Policy Doctrines. Available at: <<http://litopys.org.ua/ukrxx/r14.html>> [Accessed 27 May 2019].
 15. V. Holovchenko, Ukrainske pytannia v politytsi SShA za doby Kholodnoi viiny, c. 45-46.
 16. L. Dobriansky The Captive Nations Week Resolution – Then and Now. in The Ukrainian Quarterly, 1990, vol. XLVI, n. 4, p. 360.
 17. Haluzevyi derzhavnyi arkhiv Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy (HDA MZS Ukrainy), f. 1 Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainskoi RSR. Dokumenty z osnovnoi diialnosti za 1958-1978 rr., op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaznykh natsionalistiv, ark. 57-58.
 18. HDA MZS Ukrainy, f. 1, op. 2, spr. 854 Dovidky ta dokumenty Viddilu presy pro antyradiansku diialnist ukrainskykh burzhuaznykh natsionalistiv, ark.58
 19. Rosiiu rozliutyv zakon SShA pro ponevolennia Ukrainy [The US law about captivity of Ukraine made Russia angry]. Available at: <<http://news.tochka.net/ua/68171-rossiyu-razozlil-zakon-ssha-o-poraboshchenii-ukrainy/>> [Accessed 20 June 2019]; M. Laar, Stalinizm buv anitrokhy ne krashchym za natsyzm [Stalinizm was not better than nazism at all]. Available at: <<https://day.kyiv.ua/uk/article/svitovi-diskusiyi/stalinizm-buv-anitrohi-ne-krashchim-za-nacizm>> [Accessed 25 May 2019].
 20. L. Dobriansky Another Captive Nations Week. Available at: <<http://www.ukrweekly.com/old/archive/1979/2967911.shtml>> [Accessed 25 May 2019].
 21. Y. Kaminsky, O. Haran, Ukraine in US Foreign Policy Doctrines. Available at: <<http://litopys.org.ua/ukrxx/r14.html>> [Accessed 27 May 2019].
 22. L. Edwards, Captive Nations Week. Available at: <<https://www.heritage.org/asia/commentary/captive-nations-week>> [Accessed 20 June 2019].
 23. 50 let «Zakonu o poraboshchennykh Rossiye narodakh» [50 years of the «Law on Nations enslaved by Russia»]. Available at: <<https://varjag-2007.livejournal.com/967486.html>> [Accessed 7 June 2019].
 24. Captive Nations Committee, Inc. Available at: <<https://www.facebook.com/CaptiveNationsCommitteeInc>> [Accessed 21 June 2019].
 25. E. Lukas, Korotka pamiat ponevolenykh narodiv. [Short memory of the captive nations]. Available at: <<https://tyzhden.ua/Columns/50/141634>> [Accessed 20 June 2019].